

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a nes qui s'ho guany

Parla En Revenjoli. Escolta i oireu

Clecs

N'haurem d'arrambar uns quants an ets anticlericals i revolucionaris que demunt *El Ideal*, s'in *Justicia*, s'*Obrer Balear*, S'Animalot pudent i *La Tarda* n'han fetes de ses seues contra sa veritat catòlica i històrica, contra l'Església, contra's sentit comú, contra tota cosa bona que los sia venguda devant. Ni ab tanta de calorota com ha feta aqueys dies, han sabut estar sense dir desbarats, doys, mentides i virollades. ¡Vaja quin tranc que hi tenen d'etxibarne!

I

Barbaridats de «Mestre» Biel Alomar

N'antaferra un bon raig demunt *El Ideal* sobre sa República portuguesa. Lo raro seria que'n digués coses avengudes. Com sa tracta d'una República de barbatxos, seuvatxes i males pècores, *Mestre Biel* les defensa. Es natural cadascú va ajuda an es seus. Ja's sap que *Mestre Biel* se firma *Fosfor*, que vol dir *Lucifer*. Naturalment que *Mestre Biel* no es un *Lucifer* de bon de veres (*¡Deu mos neguart!*), sino de per riure. ¡Ja mos hi aniria oé, si tots es *Lucifers* fossen com *Mestre Biel*! Es que *Mestre Biel* tota sa forsa la té a sa llengo i an es cap de sa ploma. Si'l treys d'axò, no té coratje per aturar un mosquit ni alè per apagar un llum, de tant que's retjira, en veure moros a la costa, i sobre tot en fer trons i llamps, fins a s'estrem de que s'es donat es cas d'in vocar, ell, es gran incrèdul, el Bon Jesús i Maria Santíssima i tots els altres Sants i Santes del cel.

1

Mestre Biel, gordia des republicans

¿Com idò, aquest *Lucifer de per riure* no mos ha de fer riure pe'ses butxaques allà ont diu a tots es republicans d'Espanya: — «I noltros seriem es derrers d'ets indigns si no mos fe ssem gordians d'aquesta *Jove Lusitania*», axò es, sa República de Portugal. ¡Pobre República de Portugal, si no tenia altres «gordians» ni defensors que *Mestre Biel*, i es bereyols que'l seguexen! Ja seria de veure que an En Canalejas ara li pujás sa mosca an es nas, i a tots es republicans que per escrit i de paraule reclamen contre's monàrquics portuguesos i a favor d'aquella República los di gués; — ¡Sortiguemne d'un cop! ¿No deys voltros que voleu esser gordias de sa República portuguesa? ¡Hala idò! a gordar tots sa frontera portuguesa ab un fussell an es coll, fins i tant que hi haja cap monàrquic que duga males intencions contra tal República! — ¡Allá'n veuriu de republicanetxos

donarho a ses cames, un p'es llevant, s'altre p'es ponent, fogint més que de quatres! I es qui fogiria devant de tots cap a Marsella, cap a Alger, cap a Liorna, seria *Mestre Biel*. — *¡Que la quart Pilat o'l dimoni a sa frontera portuguesa!* diria *Mestre Biel*, corre qui corre, pegantse ab sos talons pe'ses anques. — De manera que tot axò de que *Mestre Riel* s'haja de fer ab tots es republicans d'Espanya «gordia de sa República portuguesa, es música bielanca, qu'es sa més xereca i sa mes poc sentidora de ses músiques.

2.

Mestre Biel, glorificador de renegats i traydors a la Patria.

Llavor mos retreu *Mestre Biel* que's «gloriosos afrancesats» anaren a França a cercar sa llibertat. «Ets afrancesats, gloriosos, *Mestre Biel*? ¿Vol dir aquells mals espanyols, aquells grans polisson, aquells grans no-ninguns que, com vengué Napoleón I l'any 1808 a prendremos l'Espanya ab sa polissonada més grossa més vil, més infame, per esborrar sa nostra Patria des llibre de ses Naciens, per fermos esclaus i junyirmos an es seu jou, — en lloc de parar clot a s'infame invasor, com hu feren tots es espanyols decents, se passaren a s'invadore, feren costat a s'invadore contra Espanya, contra sa seu propria patria, — jaquells infames d' afrancesats, aquells grans noninguns, aquells grans canalles, eren gloriosos, ¿eh *Mestre Biel*? Si, axò son ses vostres glories ets estrúmbols, es noninguns, es canalles, ets infames com aquells afrancesats! ¡Bon profit vos fassen, *Mestre Biel*, aquelles glories!

3.

Mestre Biel «admirador» d'un despota, lladre i botxi, però de lo més despota, de lo més lladre, de lo més botxi.

I llavor teniu també jo gran *Biel* sa... frescura de dirmos que sa República portuguesa «ha realisada ab mig any s'obra més admirable». ¿Amb-e que? «Continuant s'obra de Pombal». ¿I vos, dientvos liberal, tenintvos pe's esperit més liberal d'Espanya i del mon, teniu pit per calificar d'admirable s'obra tirànica, despòtia, cruel, ferotje d'aquell gran tigre, d'aquell gran botxi, d'aquell gran assassí que's deya es Marqués de Pombal? ¡Bé demostrau lo que sou vos, *Mestre Biel*, declarantvos «admirador» de Pombal! Aquex gran polissó, Ministre del rey Jusep I de Portugal, la segona mitat des sigle XVIII, quant li convenia arrelar-se a la Cort, aont es Jesuites tenien molt de bo, feya la bona an es Jesuites, i se presentava com un devotissim de la Companyia de Jesús; pero, com va veure que ja s'era fet seu el Rey, que no era més qu'un tros de carn batiada, llavor co-

mensà a demostrar lo qu'era: un ambiciós, un cruel, un despota, un tirà, un botxi. Es conegeut historiador César Cantú (L. XVII, c. XXV) diu que En Pombal privá a Lisboa tota classe de periòdics; en lloc de llevar la Inquisició, e-hi aficà manyefles seus i va fer un germá seu *Inquisidor Major* per servirse de tal Tribunal p'es seus fins i afeetes; confiscava's bens des seus contraris per ferse ric ell i es seus parents; i allà ont, com entrà Ministre, només era un senyor de mitja mà, quant deixà d'esser Ministre, tenia trecentes milia lliures de renda. Donà un decret que penjassen tots es lladres; pero llavor donava per lladres es qui's quixaven de sa miseria que patien, i los feya penjar. Se conta que ab un dia envià sumariament cent persones a la forca. Vint mil cruzados (moneda) de premi donava an es qui denunciava aquell o aquell altre que malparassen d'ell, o conspirassen contra ell; i declarà crim de *lesa Majestat* tota resistencia a ses ordes del Rey, que no donava més que ses qu'En Pombal volia. Ell, En Pombal, era s'accionista més gros d'una companyia an-e qui ell concedí es privilegi des comerç de carn humana, axò es, des negres, s'esclavitud; i concedí es monopoli des comerç ab Xina i les Indies (l'any 1754) a una altra companyia, Velho de Oldemburgo, essentne partcipis a mitjés el rey Jesep i En Pombal; i posà una Sociedad per esplotar es vins de Oporto, fentse senyalar ell un sou colossal; i perque's vinyaters, de vexats i eclotellats que's veyen, s'alsaren, — en feu penjar devuyt, n'envià 26 a galeres i en desterrà noranta nou. ¿Ah idò?

Pero en va fer encara de més ferentes En Pombal. Escolta lo que va fer an es Jesuites i a ses nobilissimes famílies de Tavares, Aveyros i Alaydes. E-hu conten totes ses histories de Portugal. Noltros e-hu prenim del gran Menendez Pelayo (*Heterodoxos*, T. III, c. II) i de Cretineau-Joli (*Histoire religieuse, politique et littéraire de la Compagnie de Jesús*, T. V. c. XXXIV). Dues forces li feyen nosa an En Pombal: la noblesa, que'l rebutjava considerantlo de baxa mà, i es Jesuites, que veyà ell que, ab s'influencia que tenien dins la Cort i dins s'alta societat portuguesa, l'aturarien de fer i desfer a lo despota L'any 1750 consegui qu'Espanya volgués baratar a Portugal ses *Reduccions del Paraguai* ab sa *Colonia del Sagrament* o sia del *Riu de la Plata*, *Reduccions i Colonia* formades, convertides i dirigides p'es Jesuites. Es Governader de Rio Janeiro, se creya que's Jesuites tenien grans mines d'or an el Paraguai; per axò encalentí En Pombal a proposar i fer tal barat. Com la *Colonia del Sagrament* valia mol més que'l Paraguai, Espanya acceptà sa proposata, bax de sa condició, imposadre

PUNTOS DE SUSCRIPCION

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-lamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 9.
A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morej, 6.—Taller d'enquadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila Brossa.

causa, formant En Pombal un tribunal apostòl anomenat de *Inconfidència*, saltant i trepitjant totes ses regles i normes d'enuiciar. Es Fiscal Costa Freyre no's somet a fer lo que vol En En Pombal, i el treu aquest de sa causa, el processa, i el tira dins una presó, carregat de cadenes, donantlo per còmplic d'ets acusats i reus. A tots aqueys, no declarant lo que volia En Pombal, les someteren an *es turment*, cuydantlos a matar. Tots s'agontaren forts, fora 's Duc d'Aveiro, que, cedint a sa violència des *turment* se confessà culpable, acusant Jesuites de complicitat; pero tot d'una que va esser sortit de sa «prova des torment», se desdigué, jurant que no era vera aquella confessió, que l'havia feta per alliberarse de lo horrible des *turment*. Es jutjes no volgueren fer cas de tal declaració, i el condemnaren com-e *confés i convict*. Si, dia 12 de janer de 1759 sa dictà aquella feresta sentencia contra 's Duc d'Aveiro i tots es Tavores, aont se diu que's Duc va cometre aquell crim contra sa vida del Rey, mogut p'ets Jesuites, «homos empestats i inimics» del Rey, que «li deyen que matar el Rey no era ni pecat venial» i que sa Marquesa de Tavora, moguda també p'ets Jesuites, sobre tot p'el P. Malagrida, prengué part en tal conspiració i va esser causa de que «seus fiys n'hi prenguessen també». Aquella sentencia senyala 's Jesuites com *inductors* des crim de dia 3 de setembre, sense haverlos presa declaració sobre tal fet ni haverlos encasats. Amb-e que's funda sa sentencia per acusar es Jesuites de tal *inducció*? En que sa seuva ambició no té fi, i que per axò forsat havien d'esser ells sa causa de tal crim. — ¿S'es vist may res més seuvatje ni més horrible en meteria d'enuiciar? — An es Due d'Aveiro li senyalá sa sentencia aquexes penes: fermat ab cordes i ab so saig devant devant, el dugueren a sa plassa de Caes des barri de *Belem*; allà li engrunaren ses cames i es brasos, i l'estengueren dalt una roda «per satisfacció des vasalls de Sa Majestat, presents y futurs» i... tot seguit el cremaren de viu en viu ab so cadafal, fins que tot va esser cenra, que tiraren a la mar. A iguals penes, may vistes ni oides fins llavó dins Portugal, foren condemnats tots els altres Tavores i Atayes i es criats d'ells. Sols esceptuaren de sa pena des foc sa Marquesa D.* Elionor, que nomes li tayaren es cap i es coll, i llavó cremaren es cadàver, tirant ses cences a la mar. — I lo particular fone que, acusant sa sentencia es jesuites P. Malagrida, P. Matos i P. Alejandro de *sugridors i autors* de s'atentat contra sa vida del Rey, no apareixen per res dins es procés, ni hi ha cap actuació contra ells. Era qu'En Pombal a-les-hores *preparava* s'opinió pública contra la Companyia de Jesús escampant contra ella escrits plens de mentides i calumnies. Aviat entregà 'l P. Malagrida a l'*Inquisició*, composta d'instruments d'En Pombal, i aquells infames *inquisidors* condemnaren el P. Malagrida a morir cremat per *visionari, iluminat i fals profeta*; i hagué de sorti ab cinquanta més a *s'auta de fe*, i el cremaren.

I no s'aturá aquí En Pombal. Dia 19 de janer (1759) donà un decret confiscant tots es bens i temporalidats des Jusuites portuguesos d'Europa, Asia i Amèrica treyentlos a pública subasta, fent sortir es Pares de ses seues Cases i Col·legis, compartintlos p'ets convents de ses altres Ordens; i fa a sebre an el Papa qu'està resolt a engigar de tot Portugal es Jesuites per incompatibles ab sa tramquilitat de s'Estat. El Papa dia 15 agost (1759) contesta autorisant que 's procedis contra 's culpables de cap crim, pero no contra 's qui'n fossen nets. En Pombal no s'atnrrava de tancar dins sa presó tots es qui pàssaven per amics des Jesuites; i no satisfetlo s'autorisió del Papa, dia 16 de setembre (1759), fa embarcar 113 jesuites cap a Civitá-Veechia per que'l Papa los mantenguès. Dia 5 d'octubre seguent se publica un decret declarant es Jesuites «estermínats, desnaturalisats, proscrits i engegats per a sempre de Portugal i de totes ses Colonies com-e «rebel los pùblics, traydors, enemis i agressors actuals i pretèrits contra sa Reyal Persona i es seus Estats», privant, bax de pena de mort, tota comunicació de paraula i per escrit ab ells. An es Bisbes que protestaren, losdesterra despuyantlos de tot quant tenien; engega's Nunci del Papa, romps relacions ab la Santa Seu, fa publicar una partida de llibres prohibits contra sa Relligió, i posa un sens fi de Mestres laycs, jansenistes o volterians i fa cremar tots quants de llibres troba escrits de Jesuites.

I segui En Pombal fent barbaridats de lleó, de tigre, de pantera, fins que 's morí el rey Jusep, i pujá an es trono sa seuva fiya la reyna D.* Maria I *la Piadosa*, dia 29 de febrer de 1777. A-les-hores s'obriren sus presons pe'ses víctimes d'En Pombal, qu'arribaven a 800, entre altres, 60 Jesuites, ets únics que quedaven de tants i tants qu'havien colada la vida pe'se'spresa de sa tirania o pe'sa violència de sa *prova des turment* devant es Tribunal. Dia 10 d'octubre de 1780 es Tavoras conseguiren sentencia de rehabilitació; dia 7 d'abril de 1781 se proclamà s'innocència de tots es condemnats a mort de foc pe'sa sentencia de 12 de janer de 1759, anul·lant tal sentencia p'ets vics juridics de qu'estava farcida. Desfet es tribunal de *Inconfidència* i examinats es processos qu'havia instruits, se proclamà judicialments'innocència de mes de 3970 personnes, vexades i oprimides p'En Pombal sense forma de judici. Condamnaren En Pombal a moltíssimes de restitucions de bens i coses robades, i el desterraren a vint legos de la Cort. No li donaren un càstic més gros, que tant i tant merescut el tenia perque ja havia doblegats es vuytanta anys. Li varen tenir sa compassió qu'ell may havia tenguda de seus contraris. Axò va esser En Pombal, que Mestre Biel tè s'atrevidement de donar per «admirable», i que, perque sa República portuguesa ha renovats aquells decrets seuvatges contra 's Jesuites, Mestre Biel declara que tal República «ha fet a s'obra més admirable de tutela guvernativa» i «sa mostra més forta d'educació pe'sa llibertat». De manera que segons Mestre

Biel, es cremar gent d'en viu en viu, robar es bens des contraris, despuyar sa nació ab lleys tiràniques per omplir-se ses butxaques, ocasionar sa mort de més de dos mil indis, i tirar dins sa presó milenars de persones, vexantes de sa manera més seuvatje, fent *torturar* gent devant es tribunals, boleantse dins sa sanc de ses víctimes. — fer tot axò es, segons Mestre Biel Alomar, fer una *obra admirable, educar la gent pe'sa llibertat*. Si, per Mestre Biel un *déspota*, un sanguinari, un lleó, un tigre, una pantera, un lladre, un assassí, un botxi com En Pombal es un homo «admirable», un gran «educador», un heroe. *Ecce homo.*

4

Es vostro *futurisme* es que du xètica

¿I teniu cara de dir jo Mestre Biel? que's «clericisme se mor»? ¿Se mor, i vos fa destraletjar tant? ¿Se mor, i vos no parau d'acabussasvoshi, i no us aturau de treure foc p'ets caxals contra ell? Ja fa vint sigles que «otros anticlericals el donau per mort o a punt de batre's peus! Ja s'ho figuraven ets escribes i fariseus que l'havien enterrat an el Bon Jesús. També s'ho figurava cada Emperador que decretava nova persecució contra's cristians, que los enterraria a tots. També Luter se flurgava enterrar el Papa, i ets *enciclopèdistes* francesos sa Relligió. ¡Quina treqüelada de caps-verjos, pala-canyes i pifolers! I si tots aqueys feren ets ous en-terra, ¿que heu de fer vos, Mestre Biel? Voleu una senya de que's clericisme no's mor ni du gens de xètica, sino que sou vos ab so vostro *futurisme* estúpid que la duys? Ara vos ne donaré una de prova: vos vos teniu pe's anticlerical de pel més arreverinat. ¿Com és, idò, que ja fa anys que fogiu de trobarvos ab cert capellà, qu'un temps vos el tenieu per un bon amic, anáveu a ca seu? Pero vareu tenir certa polémica ab ell; i de llavó ensa no sou anat pus a certa tertulia aont es diumenyes vos solieu veure ab tal capellà; i tant esquiu vos posáreu de trobarvos ab tal capellà, qu'un dia qu'anáveu a despedir un amic vostro an es Moll, no volguéreu entrar dins es menjador des vapor aont se trobava tal amic, fins qu'aquell capellà en va esser sortit, perque hi era anat per lo metex que vos, per despedir aquell amic. En canvi aquell capellà may ha voltat cap passa devant vos. De manera que sou vos, s'anticlericalisme en persona, que fogiu, que menau por an es clericisme. De manera que si hi ha negú que's mor aquí, sou vos, es es vostre *futurisme anticlericalissim*!

¿Vos bastarà per caldera, per avuy, Mestre Biel de la met, de la xuya peñada? Si'n voleu més, parau sa *senyeta*, i sereu servit.

II

Hala parlem més de s'escola layca, republicanetxos de Sóller!

O voltros grans betzolots! escoltau sa veu d'una partida de grans homos, que tothom respecta p'ets seu talent i p'ets seu sebre. Escoltau lo que'n

diuen de s'ensenyança que pertoca donar a ses escoles.

¿Sabeu que'n deya En Guizot, que no era cap escolà, sino un protestant de qui fa fer? Axò deya:

«Per esser s'instrucció primària vertaderament bona i socialmen útil, ha d'esser fondament religiosa. S'es mester que s'educació popular se doni i se rebi dins una atmòsfera religiosa i que ses impressions i ets hàbits religiosos la penetrin per totes parts. Dins ses escoles primàries s'influencia religiosa ha d'estar habitualment present. Si's sacerdot desconfia i se decanta des Mestre i si's Mestre se considera rival independent i no auxiliar des sacerdot, es valor moral de s'escola es perdut, i s'escola està ben apropi de resultar un perill.»

¿Sabeu que deya de s'ensenyança aquell gran poeta Victor Hugo, a pesar d'haver tenguda s'inmensa desgracia d'haver perduda sa fe, tant fervorosa de sa seuva joventut? Escoltau axò que digué dins ses Corts de France dia 15 de janer de 1850:

«Crec qu'avuy es més necessaria que may s'ensenyança religiosa. Com més amunt se fa s'homo, més ha de creure; i quant més creu, més s'acosta a Deu. Sa nostra obligació, tant si som llegisladors, com Bisbes, sacerdots o escriptors, es conseguir que toutes ses mirades se'n pujin cap al cel i que totes ses ànimes esperin un' altra vida.... Vos fas a sebre que jocrec ab un mon millor, en l'eternitat del cel i ab s'imperi d'un ser superior a tots es sers, Deu. Vuy per lo metex ab tot es meu cor que s'ensenyança religiosa, vuy que s'homo tenga Deu i no sa materia per únic fi.»

I ara escoltau, jo republicanetxos de Sóller i de tots ets altres pobles de Mallorca! escoltau dos revolucionaris de cap de brot, En Juli Simon i En Diderot, sobre si s'ensenyança ha de esser religiosa.

Diu En Juli Simon: «Jo preferesc s'educació de s'homo a tenir que castigarlo; es remordiment me dona més seguretat que no's botxi. Per curar s'humanitat no hi ha que donarli una guillotina, sino una conciencia. — S'ateisme es, no sols sa tomba de sa moral i des dret, sino's camí que du a totes ses ruines. — Es «minimum» de religió engendra's «maximum» des «delictes», axò es, com més poca religió hi ha, més delictes se cometan.

¿L'heu sentit an aquex rossinyol? I no era cap capellà ni cap frare! Era un des grans rovolucionaris des sigle passat!

Pero ara escoltau En Diderot, un des caporals de s'impiedat des sigle XVIII, un d'ets *enciclopèdistes* caps-pares. Vetassilo que deya: «Es primer conèxement essencial a sa joventut ha de esser sa religió, base única de sa moral. Sa religió ha d'esser, idò, sa primera llissó i sa llissó de cada dia. Bé he cercat per trobar llibres bons per ensenyantar sa meua fiya benevolguda; pero cap n'he trobat de millor que's *Catecisme de la Diocesis*! Si, no vos altereu; me serveix des *Catecisme* i el trop es millor tractac de pedagogia. — Quin altre fonament més solid puc donar a s'instrucció de sa meua fiya?

Escolau ara Mr. Déherme, un lliure-pensador francès, redactor de *La cooperation des idées*, que diu totes aquelles coses: «Ses estadístiques son clericals d'una manera contundent; posen de manifest ses conseqüències des «dret a no tenir cap religió». Elles marquen totes ses senyeres de descomposició social i fan veure lo aviat que's multipliquen i s'agraven sa pornografia, s'alcoholisme, se despoblació, es divorcis, sa bogeria, es suicides, sa prostitució, sa criminalitat, sobre tot, entre's joves, etc. etc. Quan ets homos no essolten sa Moral, sa desgracia los castiga. I com la s'han d'escoltar a sa Moral, si per trepitjarla hi ha tota una llegió de funcionaris, tots ab so seu títol oficial, per axò metex, per trepitjar sa Moral?

¿E-hu sentiu, republicanetxos de Sóller i d'ets altres pobles de Mallorca? ¿E-hu sentiu personnes de bé de tot arreu? A France, des que hi ha ses escoles layques, crec d'una manera feresta sa corrupció i desvergonya de ses costums, n'hi ha més que s'engaten, e-hi ha més pocs nexaments p'és medis criminals que posen es pares per tenir pocs infants, es matrimonis per un tres i no res se desavenen i se desfan, n'hi ha més que tornen locos i que's maten, i més dones que's perden i s'esbordellen, i sobre tot, se cometan més crims, especialment es joves.—Es lo que vos deym: ses escoles layques son escoles del dimoni; i que n'ha de resultar més que *dimoniades*: vicis, desordes, desbarats, desgavells, corrupció, dolentes, crims, atentats?

Axo es lo que durieu dins Sóller jo republicanetxos! ab aquesta *escola layca* si lograveu sostenerla molts d'anys, que's segur que no la hi sostendreu, perque a Sóller, gràcies a Deu, e-hi ha un bon sentit molt fondo, molt arrelat, que tots voltros republicanots, republicanarros, republicans, republicanetxos, republicanetxos i republicaningos no sereu capaços mai d'osveir.—Mirau quin dia vos ho die: aquell bon sentit, caracteristic de sa gent de Sóller, ha d'esser es gran contrari de sa vostra escola layca: ell li aniria llevant llevant sa forsa, fins a deixarla just ab sa pell i ets ossos, acabant per ferli batre's peus i enterrarla. Desd'ara vos ho deym: tots voltros republicanots, per més que vos enrauen i fassem de la guerra pota, no sou capaços de contrarrestar aquell bon sentit de sa gent de Sóller, que vol Deu i Relligió, que vol s'ensenyança religiosa i no s'ensenyança layca, perque per instant conex sa gent de Sóller que s'escola layca es s'escola del dimoni, s'escola que tanca'l cel i obri l'infern.

Pero encara n'heu de sentir un altre d'escriptor sobre s'escola layca, un d'ets escriptors més notables d'Europa devant el qual totes ses personnes instruides se lleven es capell: el Dr. Marceli Menendez Pelayo. El convidaren aquest any passat a assistir a un *aplec*, fet a Madrid contra ses escoles layques, i ell contesta ab aquella carta, endressada an el Rdm. e Ilm. Sr. Bisbe de Madrid. Escolau: «Mon respectable prelat i distinguit amic: Ja que sa meua absoluta inca-

pacitat oratoria m'atura de prendre part a s'aplec que demà s'ha de fer per demanar an es Poders públics que fassen tancar ses escoles layques crec qu'es un dever meu de conciencia, no sols religiosa, sino social i científica, adherirme an aquella manifestació católica, qu'es an es metex temps una mostra de cultura i una afirmació des verader sentit que s'ensenyança popular ha de tenir, si ha de cumplir sa seua missió educadora formant espirits rectes i sants. — Ses escoles sense Deu, sia quina sia sa apparent neutralitat ab que s'ateisme se disimula, es una indigna mutilació (escapsament) de s'enteniment humà en lo que té de més ideal i escels. Es una estirpació brutal des germans de veritat i de vida que bateguen en es fondo de tota ànima per que l'educació los fecundi. — No sols l'Església catòlica, oracle infalible de la veritat, sino totes ses rames que's cisma i s'herejia esquenaren de sa seu soca, i tots es sistemes de filosofia espiritualistes, i tot lo que an el mon du gens de segell de noblesa intel·lectual, protesten a la una contra aquella intenció sectaria, i sostenen ses respectives escoles confesionals o aquelles, al manco, aont es principis cardinals de sa *Teodicea* (ensenyança de Deu) servixen de base y supòsit a l'ensenyança i la penetració suau i calladament ab sa seu influència.— Axí s'engendren, a pesar de les disidencies dogmàtiques, aquells nobles exemplars d'elevació moral i de voluntat sincera, que son es nirvi de ses grans i pròsperes nacions de missaga germànica an el mon vey i an el nou. Deu les reservava tal volta, ab sos seus inescrutables designis, per que hi torn brillar sa llantia de sa fe sens ombra d'error ni d'herejia.— Ni a Alemanya, ni a Inglaterra, ni an es països escandinavos, ni a sa poderosa República nortamericanat pr'osèlits (sogueus) s'escola layca ab so sentit ab que la prediquen es jacobinistes francesos, candidament copiat per una part de sa nostra juventut intel·lectual i p'és joc frívols i interessat d'alguns polítics.— Apagar dins s'enteniment des nins aquella participació de *llum increada* que il·lumina tothom que ve an aquell mon; declarar que es nins no poren conèixer ni atenyir es reyne immens de ses esperances i de ses alegrías immortals,—es no sols un horrible sacrilegi, sino un bárbaro retrocs en s'obra de civilisació i cultura que vint sigles han obrada dins sa confederació moral des pobles cristians. Es qui pretenga interrompre la torcer sa seu via, se fa reu d'un crim social. Sa sanc del Calvari seguirà cayent gota a gota dalt s'Humanitat regenerada, per molt qu'aguts girin s'esquena a la Creu.— Lo que poren donar de si generacions educades ab sa fel de sa blasfemia a sa boca, sense idea de Deu ni sentiments de Patria ja hu han mostrat ab llissó ben exemplar successos recents (sa *setmana tràgica*), durant els quals es silenci sembla complicitat o lo manco covardia.— Per axò, jo, que som un de tants de catòlics espanyols sense autoritat per alsar sa meua veu devant es meus conciutadans, he escrites aquelles retxes sense altre fi que fer constar sa meua adhesió a sa protesta cristiana

i espanyola que veus eloquents formularán demà.— De Vossencia Illma. atent afectissim, que molt respectuosament el saluda i besa son Anell Pastoral, M. Menendez i Pelayo,

¿L'heu sentit jo republicanetxos de Sóller! an aquest altre rossinyol? Es es primer homo d'Espanya an questions literaries i filosòfiques. Allá ont ell parla, tothom acala's cap; i es qui no estiga conforme, se posa un punt a sa boca per respecte an aquells talent estraordinari. ¿Qui hu dupta qu'es un d'ets homos més eminents qu'ha tenguts mai Espanya des que's Espanya? ¿Qui hu dupta qu'es un des escriptors més prodigiosos de tot Europa durant molts de sigles? ¡Ja l'heu sentit ido, com s'esplica, com descapella sobre ses escoles layques! ¡O republicans que encara teniu gens de sentit comú, per poc que sia, lletgiu-ho bé, fixauvoshi ab axo que diu En Menendez Pelayo sobre s'escola layca! Val la pena de considerarlo de prim conte! ¡Ah si vos ne penetrassseu bé de totes aquelles autoridades que vos hem retretes d'omos de gran cap d'escoles i tendències socials, polítiques i religioses, tan diferents, sobre s'ensenyança layca,—massa que hu veuriu qu'anau molt malament en so voler s'ensenyança sense Deu, sense catecisme, sense Relligió; ¡massa que hu veuriu que tal ensenyança es una ensenyança del dimoni, propria i exclusiva del dimoni, la nata per tancar-los el cel i obrir-los l'infern, però de bat en bat. ¡Ay de voltros si no vos llevau aquella bona qu'En Barrufet vos ha posada devant ets uys! ¡Sabeu que hu es de trepat En Barrufet per posar benes axi devant ets uys, per que no vejem lo que mos interessa veure sobre tot. i axi tenga més bo de conseguir fermos pegar es capsicóns dins infern, aont no hi ha més que focs plors i croixits de dents. ¡Deu n'alliber tota persona nada! ¡Amen!

III

Rebel·lió republicana dins «La Numancia»

S'altra setmana es republicanots anaven a ferne una de ses seues dins aquell buc de guerra, qu'es trobava a Tanger. Un fogoner i altres mariners, republicanots exaltats, tan caps-buyts com dexats de la mà de Deu, després de parlarne molt ben d'amagat, vanen dur sa seu toxarrudesa, fins a s'estrem de que, alsantse ells, s'apoderarien des buc, s'en anirien a Málaga, desembocarrien, proclamarien sa República, tota Espanya diríen: Amén; i ja tendriem la Seu plena d'ous, vuy dir, es republicanots an es Poder. Dit i fet, una dematinada, entre les dues i les tres aquell fogoner i sis més, tenint una partida més d'enganats, s'alsen, i comensen sa seu; però a l'acte ses Autoridades des buc se'n temeren, i ja hu creu! los m'apleguen, los poseu presos, los formen sumaria tot d'una; i sortí de sa sentència que los feren, que's fogoner l'havien de fusellar com-e cap de bandolina, i an aquells altres sis cadenes perpetuas. An ets altres compromisos los segueixen sa causa en judici ordinari. An es fogoner el posaren en capella, se confessá, rebé tots es sagraments, i el fusallaren. ¡Deu haja amparada sa seu ànima. ¡Amén! i ets altres sis ja son an es presili a cumplir sa pena que's es sortida.

De ses declaracions d'aqueys malanats, se son sabudes moltes de coses; unes les diuen, ses altres les callen, perque axi convé. S'es sabut que

aqueys malanats de «La Numancia» havien convidats es mariners d'ets altres bucs de guerra a sublevar s'Escala espanyola, pero que's convidats no anaren de pop. S'es sabut que entre sa gent inferior que va ab sos bucs de guerra, se's feta molta de propaganda republicana, socialista i anarquista, propaganda que entre ses altres classes de ses dotacions des bucs no ha trobat gens d'eco, sino molt de rebutj, gracies a Deu.—Es però ics han dit que's Govern ha passat des unes órdes ben estretes per capturar, per afeclar tals propagandes devers es bucs de guerra i per fermar en poc més curts es propagandistes de terra, antimilitaristes.—Ja seria hora que hu fés tot axò es nostre Govern, si no se'n vol dur qualche dia s'aumut p'és cap; si no vol qu'Espanya fassa un pap-r tristissim entre ses altres nacions. Perque trist es haverho de confessar: Espanya, que té tanta fama d'inquisitorial, es sa nació que dexa més llibertat per aquelles propagandes anti-socials, anti-humanes, criminals, seuvatges, propies de lleoparts.

Com se va veure que's Consey de Guerra dictaria sentències greus contra aquells sublevats de «La Numancia», comensaren a mou-los es republicanots i socialistes, sobre tot a Madrid i a Cadiz i tots es paperots d'aquelles idees, demandant clemència i s'indult p'és condemnats, volguent suposar que no era estat res axo de «La Numancia», i que seria una gran crueldat aplicar la lley. Es republicanots i socialistes sempre son axi: ells volen moure totes ses revolucions que's passen pe' s'escudeller i matar billo billo tots es qui los fan nosa; pero llavo, si los apleguen, pretenden que no les poren fer res, que son uns innocents, i que ses lleys penals que hi ha, no han de servir per ells. Si's tractás de carlistes o de clericals d'altres tendències, si's tractás de capellans, frares o monjes qu'hagussen atentat contra sa República, ja hi a les hores totes ses penas serien poques. Axí entenen sa Justicia republicanots i socialistes; ells han de porer fer es mil desbarats de robar i matar, i els ho han de donar per ben fet; ara's clericals no s'han de porer bategar que no s'hi tirin demunt i los fassen benes.

I lo bo va ésser sa manera com En Canalejas les se llevá de devant an es que hi anaven a demanarli s'indult des condemnats. Les deya que no'n sabia res de sa via què feya sa causa ni si hi havia sentència ni si deixava d'havent-hi. I sa sentència se dictá, i En Canalejas no aconseyá s'indult, i fusellaren es fogoner de «La Numancia», just axi com fusellaren En Ferrer.

¿Qui hu dupta qu'En Ferrer era més culpable que aquell malanat de fogoner de «La Numancia»? Basta comparar sa mica de sublevació que tal fogoner va moure, que diuen si no més durá sis o set minuts, ab sa «setmana tràgica», aont e-hi hagué més de cent morts, i aquells grans incendis i aquells grans robos i profanacions de cadàvers. An En Maura i En Lacierva republicanots i socialistes i anarquistes los tracten d'assassins, i es lliberals les feren també càrrecs gravissims perque no aconseyaren an el Rey s'indult d'En Ferrer. Ara veurem que farán ab En Canalejas. Ara veurem si l'absoldrà, si hi farán ets uys grossos, si'l passaran ab aygo be-neuta, perque no es En Maura ni En Lacierva. Ets elements revolucionaris fa estona que mos tenen acostumats an aqueys «pams i quarts». ¡Indecents! ¡infames! ¡grans noninguns!

IV

An En J. Moya i a sa seu a «Justícia».

Aquest gran mentider an-e qui sa cara li ha bastat per enflocar ses mil

mentides contra tot lo que fassa olor d'Església, i devant ses nostres envesides, que'l posaven ab avidència, qui li feyen mostrar sa filassa, ha callat, no ha gosat badar boca, merecent que's seus metexos dexebles li diguessen que quedava com un brut i les hi feya quedar a ells no contestant; després de dotze mortals mesos de dir barbaridats demunt es seu paperot rebatenteshi noltros i fentli menjar cada dissapte més pols que no volia. — ara a la fi, mal desfressat ab so pseudonim «Fray Veritas», surt demunt es seu paperot dient que Mn. Alcover no es filolec ni'n fa olor, i de fiantmos a discutir, pero exigint que firmen ab so nostro nom i llinatje. — En quant a lo de si Mn. Alcover es o no es filolec, sapia En J. Moya que a Mn. Alcover li es completament igual qu'En J. Moya el tenga o no el tenga per filolec. — En quant a lo de discutir, ja pot esser partit a contestar an es centenars de coses qui li hem dit es cada dissapte desde 's juriol de 1910, que s'aturá de provar de com testarmos. — En quant a lo de firmar noltros ab so nostro nom i llinatje, no mos dona la gana de ferho. Sa persona que's firma Revenjoli, la conex tothom; i negú l'ha cercada per exigir li esplicacions des seus escrits, que no l'haja trobada. No s'es magada mai aquixa persona per deixar de respondre de lo qu'ha escrit. De manera qu' es una solemne mentida que discutint, ab En Revenjoli, no sapia En J. Moya ab qui discutex. E-hu sap massa. Qui no hu sap dins Manacor i fora de Manacor qui es En Revenjoli?

Posa després En J. Moya un raig d'infamies contra monjes i capellans de Valencia, Alcubilla, Madrit i altres bandes. — Com en tot lo que diu es paperot in-«Justicia» contra capellans, frares i monjes que li hem pogut apurar, ha resultat sempre un mentider per essència i potència, i raigs de calumnies ses seues imputacions, consideram que no son més que mentides i calumnies tals infamies de València, Alcubilla, Madrit i demés punts. I si hi hagués res de ver, noltros seríem es primers en condamnarlo. Negú mos guanya acondemnar tots aquells mal catòlics que ab ses seues males obres neguen sa fe santa que professem.

Allà ont destapa s'in-«Justicia» es seu cor de tigre, es allà ont acaba un articlet contra es carlistes, treyent per consequència que «hi ha que cedir an es desig de agafar un fusell, sortir an es carrer, demanar a tothom que trobi: «Eses vosté carlista?» despararli, i tornar-se'n a ca-seua ab sa satisfacció qu'ha de sentir es cassador que mata una fera». — De manera qu' En J. Moya escita sa seu gent a s'assassinat, a «agafar un fusell», i an es qui diga qu'«es carlista, despararli»; i sa raó de tot axo es porque es un'obra bona matar qualsevol que's diga carlista, com es un'obra bona «matar una fera». Axò pinta qui es En J. Moya i es lerrouxistes. Ja mos contaren aquest any passat qu'un infant d'un lerrouxista manacori, d'uns cinc anys, es dia de «sa fira» li havien comprada una escopeta de fusta, i li demaren per que l'havia de fer servir? i s'infantó contestà: — «Per matar En Revenjoli». — Ara figurauvos quines coses no devia haver sentides dir a son pare contra En Revenjoli! Si, axo son es lerrouxistes. Son ses ordes que tenen d'En Lerroux: — «Robau, callau foc, matau, alsau es vel de ses novicies i abusaune!

Es paperot d'En J. Moya escita es altres a sortir p'és carrer ab un fusell a assassinar tots es carlistes que topin. Com se suposa qu'ell, En J. Moya, se'n guardará com de caura de agafar cap fusell, i molt manco de desparar a cap carlista que veja! — Que mereix un subjecte que fa axo?

V

Una obra d'iniquitat

L'ha feta es diari de Ciutat La Tarde ab motiu de ses Oposicions de canonje qu'acabaren ahir a la Seu. Ets altres periòdics donaren conte d'ets actes de ses oposicions que un dia i altre s'anaven fent, pero sense afincar a ferhi comentaris verinosos per ferir aquest o aquell altre opositor, cosa que es altament impropia de periòdics decents. Pero La Tarde no hu entés axó, i després de cada acte de ses Oposicions se'n es anat a calificar cada opositor, establint comparacions entre un i altre, afeint an aquex per llevar an aquell, cometent irritants injustícies, prevenint es judicis del Tribunal, posat pe'sa Lley per judicar ets actes de ses oposicions i es mèrits d'ets opositors. Qui es La Tarde per anarse'n a dir si aquest opositor s'es fet més amunt que tots, si aquell

n'es sortit axí com ha pogut, si aquell altre ha estat confús o térbol? I precisament sc dona's cas que aquells que tracta de capifar, persones enteses mos diuen qu'estiguieren a gran altura, sense qu'ab axò tractassen aquelles persones competentíssimes de pertocar n' desjectar en res ni per res, ets altres opositors. Pero que sap La Tarde de questions de teologia i filosofia escolástica, d'argumentació ni de lla tif? Per que's presta tal diari a ferse instrument de passions abominables? Per que permet que tals glopades de fel i de verí soyin ses seues columnes? Un periòdic, per mica que s'estim a sí etex, no s'ha de prestar an aquelles coses. Si, es una vertadera obra d'iniquitat axó qu'ha fet La Tarde ab alguns d'ets opositors a sa Canongia Vancant de la Seu. Ara no'n mancaria altra sino que sortís a aydarli s'Animalot pudent! Acabarà de prendre caràcter sa campanya.

dascú a ca-seua, i sa panxada les durà tres o quatre dies.

I la gent no se'n poria avenir des pas d'aquella dinada tan orba. D'ont s'ha via tret En Juan tant i tant de concert i tan bo i tant bo? Tothom s'ha demanava; pero negú s'ha sabia explicar.

Es qui'n tenia més mal de cap, era's seu germà ric, En Toni. Era estat an en dinar, i hu havia tocat ab ses mans. Sobre tot sa seuva dona no hu poria sufrir; el dimoni la se'n duya d'enveja qu'aquell pelat d'En Juan hagués de flocar i anar demunt fuya d'aquella manera; fins qu'arribá a dir an es seu homo

— Mira, axò no es agonitador en cap manera! Veten' an En Juan; i d'un vent o altre li has de treure com es qu'ell fa aquelles coses! Perque es massa clar qu'ha de tenir una virtut o altra, superior a tot lo d'aquí bax, per fer lo que fa!

En Toni se'n va an En Juan; i li sabé fer tant bé sa garangola, qu'En Juan ab tot secret li confessà qu'era ab s'«Anellet» que feya aquelles coses tan grosses, sols pegantli fregada, i dient: «Anellet, fé lo que saps fer!»

— Que fa En Toni? Un dia se'n va a ca'n Juan, que no hi era, i havia deixat s'Anellet dalt una represa de sa cambra devall s'escudelleta de brou.

Pega grapada's polissó a s'«Anellet» i fuig com la bala.

A's vespre arriba En Juan; se fa hora de sopar; i, com anà a pegar fregada a s'«Anellet», no hi va esser demunt aquella represa ni devall aquella escudelleta de brou.

En Juan romangué fret, sensa polsos, tornà blanc com la paret, s'hagué d'asseure.

— I ara que teniu? digueren es frys i fies i sa dona, veyst allò.

— Qu'he de tenir! diu ell. Que mos han fet seuvatje s'Anellet!

Tothom romagué esglayat, com sentiren allò. Se posen a registrar tota sa casa a veure si'l trobarien a part o banda, pero va esser debades: s'«Anellet» no llui en-lloc.

— Sobre tot, diu En Juan. Es que'l mos han pres; e hu vext massa clar. Pero vos assegur que, sia'l qui sia, s'hi posarà sa mà.

— Pero com e-hu sebreu qui es? diuen es frys i fives i sa dona.

— Si hu sebre? I aviat diu ell.

I heu de creure i pensar que's treus Endevinayes, les obri, i diu:

— O Endevinayes! ja poreu fer lo que sabeu fer! i a veure qui es que mos ha pres s'«Anellet»!

— Es teu germà Tonil! ja el té devall es coxi, ara que s'acaba de colgar! diuen ses Endevinayes.

— Que tal? diu En Juan. Ell ja temim es lladre! Ara metex me'n hi vatx a prendrelehi!

Agafa's «tres garrorets», i ja li ha estret cap a ca'n Toni E-hi arriba, troba tancat, toca torna tocar, i surt En Toni ab calsons blancs, perque ja s'era colgat, i diu tot mal exemplús:

— I que tens ara, an aquesta hora?

— No som jo que tenc; ets tu, diu En Juan.

— Jo no tenc res! diu En Toní.

— Tu, diu En Juan, tens es meu «Anellet», perque'l m'has pres, i el guardes devall es coxi aont jeus.

Com En Toni se v'u destapat d'aquella manera, queda fret; pero per no confessarse culpable, diu:

— Juan, no sé que't metjenques! Si no'n dus més de fresques, no t'osengues me'n torn a jeure.

— Te dic, diu En Juan, que'm tregues a l'acte s'«Anellet», si no hi vols esser demés.

— I a ca-meua vendràs a insultarme? diu En Toni. O me voldrás acabar sa paciencia de tot?

(acabara)

JORDI DES RECO

Uey!

Ell no mos hi han cabut tots aqueys articles: «A Mestre Nofre Salvà Vinagre d'ets Hostalets», «Dos mots a s'Animalot pudent», «Sa nina Monserrat Igüez de Barcelona», «A favor de sa nostra llenço i de sa dignitat de Mallorca» (oposicions a Notaries), i «Vida del rey En Jaume II de Mallorca». Lo bo es que ja hu teniem tot compost. Sortirà dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius.

DE TOTES ERBES

Secció local

Parex que mos han dutx un jutje nou, el Sr. D. Josep Fernandez Orbieta. Tot li sia enhorabona, i Deu fassa que tengà acert en s'aplicació de sa Lley.

Sembla qu'enguany tornen provar de fer formiguers. No deym ni direm may que no sia bo ferne a algunes terres, per exemple, calvermei i tota terra granada i que, per tenir vetes d'argila, se posa massa forta; pero a terres fluxes i blanquers creym que's formiguers les perjudiquen. Es nostre parer es posar molta de femada química a fi de cuir molta de paya i porer fer molts de fems.

Aquesta setmana ha plogut a diferents bandes de Mallorca. A Manacor només brusquetja.

Una devota persona ha regalada an es Pares Dominics una figura preciosa del Cor de Jesús, feta a Barcelona. La beneirán dins es setembre.

Sa basca seguex fent suar i petxucant la gent a les totes. An es parerà ja mos conveniria a caramull una bona saó. Que venga, si convé! Amén!

ANDREU ALCOVER

S'anellet

(segueix)

I heu de creure i pensar, i pensar i creure que a ca'n Juan tot anava ab raure. Cor que vols, cor qui desitjes, — allà se feyen ses grans berenades, ses grans dinades i ses grans sopades.

A la gent li venia molt de-nou aquella baldor de ca'n Juan; eren molts que no se'n porien avenir, i comensaven a tenirne mal-de-ventre.

En Juan se'n tem, i diu:

— Ara les he de donar una llissó an aqueys envejosos!

Sa llissó va esser, que fa fer una crida que convida tot es poble tal dia a dinar; i que, com més n'hi anirán i ab sos c'xals més ben esmolats i ab so ventrey més buyt, més content el farán!

No vos dic res es rum-rum que's va moure dins es poble! Negú parlava d'altra cosa, i tothom e-hi deya sa seua.

Arriba's dia de sa convidada, i tot es poble compareix a ca'n Juan, i s'hi varen compondre axí com pogueren per dins la casa, per dalt es sòtil, per dins es corral, pe'sa carrera.

I tothom que badava uns uys com uns salers perque en-lloc veyen gens de preparat u de res de dinar. Es gat jeya ben descansa dins es fogó. Ni una brasa qu'era una brasa, ni una olla ni una grexonera, ni una pella, ni un trist cassollí veyen demunt es foc.

Ara figurauvos ses coses que s'devia treure la gent devant aquell pas tan estrany!

Molts eren es qui deyen:

— Sobre tot, si mos engana, si no mo'reu concert abastament per posarmos a coses de raó, no se'n escaparà, se'n durà En Juanetxo una planissada que no se'n axeca!

— Que me'n direu? Ell com caygué sa

primera batayada de mig-dia, En Juan, més fresc qu'una cama rotja, se planta dalt es portal, i diu ben fort:

— Al lots, toquen mig-dia! Diguem ses Ave-Maries!

Se treu es capell i tots es qui'n duyen feren lo metex, i digué ab tota sa calma del mon ses tres Ave-Maries.

— Escoltau, al lots, diu llavò. I jo me'n havia pensada una!

— ¡Amollaulí, idò! Digué totho jam, més de mig impacient.

— Idò, diu En Juan, si hu trobau i no vos sap greu, poriem observar sa costum d'aqueixa casa, que mon pare i es meu avi i es meu rebesavi, que Deu tenguén, ja observaven, i es de dir, per dinar, es pare-nostre pe'ses animetes del Purgatori i ses tres Ave-Maries a Maria Santíssima.

— Vaja, idò, digau! S'esclamà tothom, a punt d'acabar sa paciencia de tot:

En Juan diu es pare-nostre, i ses tres Ave-Maries. Tenia s'«Anellet» dins sa man dreta, aficada dins sa butxaca des jacquet, i ja pega fregada ben forta a s'«Anellet», i ja li diu, ben petit que negú l'sentís:

— Anellet, fé lo que saps fer! Treu un bon arrós de matanses per tota aquesta gent, tant en meejin, i uns bons escaldums d'anyell, de cabrit i de vadella, capons farcits i porcelles rostides ab tot s'acompanyament de pa, olives, rava, vi i demés suc que sia del cas. Sa questió es que no hi falt cap gra a sa dobla, i que tothom puga menjar a voler fins que s'aguantin.

— Que me'n direu? Ell a l'acte comparegué una bona platada d'arrós de matanses devant cada un des qui havien comparegut a la casa a dinar.

Cadascu s'abordà a sa seuva platada i ab un instant la varen haver buydada. Encara no hu varen haver fet fer a s'arrós, com sas ja compareix devant cada un una altra gran platada d'escaldums d'anyell, cabrit i vadella, i allà nyam! nyam! tothom. S'acaben ets escaldums i sas ja compareix devant cadascú un capó farcit! Com tothom n'era afectat ferm, ja s'afua cadascú an es seu, i allà haurieu vist desossar capons! Ell només en deixaren s'ossem. I allavó compareix un talant de porcella rostida des comú des dos punys devant cada un des circumstancies.

Ja estaven tots casi retuts de tot; pero qui rebutja may un talant de porcella rostida? Cap d'aquells circumstancies el rebutjà. L'envestiren, ja no ab rabia, pero si ab golafreria, i axí com pogueren, s'ho passaren.

A-les-hores En Juan va dir:

— Al lots, n'hi ha cap que vulga res pus!

— No, digué tothom. Si ja no porem dir pruna ni etxefegarmos.

Era ver; tots havien pegada panxada de voltör. I allà haurieu vistes ses dones afuxar-se ses vetes de ses faldes, perque no hi cabien, i ets homos que's desengafetaven es calsons per lo metex. Tothom tenia por d'escalatar.

Axí com pogueren, se'n anaren ca-